

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
- onderzoek		M.M. Weerink	14 mei 2024

Onderwerp
Onderzoek naar voormalige begraafplaats Huize Alexandra

Geachte leden van de raad,

Medio vorig jaar kwamen er, mede naar aanleiding van vragen van de VPRO, die aan een documentaire werkte over het voormalige klooster en internaat De Goede Herder, aanwijzingen voor een voormalige kloosterbegraafplaats op het terrein aan de Vriezenveenseweg. De locatie van Huize Alexandra is beoogd als woningbouwlocatie. In het najaar van 2023 werden bij een proefsleuvenonderzoek graven aangetroffen. Deze vondst vormde aanleiding voor een opdracht aan Het Oversticht voor zorgvuldig vervolgonderzoek. De onderzoekers van de aan het Oversticht gelieerde Overijsselacademie hebben voor een reconstructie van de gebeurtenissen rond het kloosterkerkhof zowel geschreven bronnen geraadpleegd als getuigen geïnterviewd. Het Oversticht heeft het onderzoek nu opgeleverd. Via deze brief informeren we u over de uitkomsten en ons besluit.

Begraafplaats

Het Oversticht geeft aan dat volgens een register dat het klooster De Goede Herder heeft bijgehouden er 218 personen op de begraafplaats begraven zouden zijn in de periode tussen 1881 en 1981. Van de begraven personen zijn er volgens het register 56 geregistreerd als verpleegden, waarvan minimaal 18 pupillen een leeftijd hadden van 21 jaar of jonger. In het register staat dat de laatste begraving van een verpleegde in 1951 was. De laatste begraving op de kloosterbegraafplaats staat in het register gedateerd op 27 januari 1980.

Het Oversticht concludeert in het onderzoek dat na het vertrek van de laatste Zusters van de Goede Herder in 1983 het toezicht op de begraafplaats niet voldoende is geweest. In de jaren '80, na de laatste begraving, wordt de begraafplaats bovengronds geruimd. Zo werden de witte kruisen verwijderd. Vanaf eind jaren '80 is het perceel niet meer als begraafplaats herkenbaar. In 1997 geeft de congregatie opdracht tot het ruimen, overbrengen en herbegraven van alle overledenen van de begraafplaats naar het kloosterkerkhof in Bloemendaal. Uit het proefsleuvenonderzoek in oktober 2023 blijkt dat de ruiming in 1997 niet volledig is uitgevoerd en er nog menselijke resten in het terrein aanwezig zijn. Het is Het Oversticht niet exact duidelijk geworden hoeveel graven er in de afgelopen jaren zijn geruimd en hoeveel graven nog aanwezig zijn noch is het duidelijk geworden hoe dit heeft kunnen gebeuren.

Juridische implicaties

Voor het juridische aspect van de begraafplaats is een in de uitvaartzorg gespecialiseerde jurist betrokken. Het terrein - ondanks dat er meer dan 40 jaar niet meer begraven is - is juridisch gezien nog steeds een begraafplaats. De grafrechten van de betreffende graven zijn inmiddels verlopen. Op grond van de Wet op de Lijkbezorging mag een eigenaar van een begraafplaats graven waarvan de rechten verlopen zijn na 10 jaar ruimen (artikel 31, lid 2 Wet op de Lijkbezorging).

Het college heeft op grond hiervan besloten het terrein de bestemming 'begraafplaats' te ontnemen. Volgende stap in het proces is over te gaan tot een zorgvuldige ruiming van het terrein.

Vervolg

Als vervolgstap op het onderzoek door Het Oversticht hecht het college te kiezen voor de mogelijkheid voor onder meer verwantschapsonderzoek naar de toekomst toe open te houden voor derden en organisaties. Als het gaat om de ruiming van de begraafplaats betekent het dat archeologen per grafkuil op hoofdlijnen de aanwezige individuen zullen documenteren. Nadat de ruiming op deze wijze is afgerond zullen de stoffelijke resten elders worden herbegraven om de overledenen een waardige laatste rustplaats te geven.

Omdat ordentelijk zal worden geregistreerd blijft de mogelijkheid voor derden bestaan om aanvullend onderzoek te doen. Tot op heden zijn na vaststelling van de uitkomsten van proefsleuvenonderzoek en de berichtgeving dat de begraafplaats indertijd slechts gedeeltelijk is geruimd, noch bij Het Oversticht noch bij de gemeente verzoeken of vragen binnengekomen van voormalig bewoonsters, familieleden of nabestaanden. Zoals gesteld kan door de wijze van ruiming evenwel ook op een later moment door derden worden vastgesteld wie van de overledenen is herbegraven.

Het college heeft zowel de Stichting Kinderdwangarbeid Meisjes Goede Herder (KMGH), de VPRO als ook klooster Euphrasia van de zusters van de Goede Herder geïnformeerd over de uitkomsten van het onderzoek door Het Oversticht, inclusief de daarin opgenomen juridische advisering en de hierop gebaseerde besluitvorming.

Indien gewenst kan Het Oversticht het onderzoek naar de kloosterbegraafplaats in de vorm van een technisch beraad toelichten aan de gemeenteraad.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra

M.M. van 't Veld